Coalition of European
AGRIREGIONS

Stanowisko

luty 2026 r.

Od 2018 r. Koalicja Europejskich Regionów Rolniczych AGRIREGIONS jest głosem regionów zjednoczonych w obronie sprawiedliwego i zrównoważonego rolnictwa wzmocnionego wspólną polityką rolną (WPR), która w pełni uznaje rolę regionów.

Zrzeszając 23 regiony z 7 państw członkowskich UE, które należą do najważniejszych pod względem rolnictwa i produkcji rolno-spożywczej oraz reprezentują ponad 25 % wykorzystywanej powierzchni użytków rolnych w UE, AGRIREGIONS stanowi wyjątkową platformę wymiany pomysłów między regionami UE na temat przyszłości europejskiego rolnictwa. Jej stanowiska kształtuje podejście oddolne oparte na wiedzy regionalnej, doświadczeniu i potrzebach lokalnych.

Wprowadzenie

W lipcu 2025 r. Komisja Europejska przedstawiła budżet oraz wniosek dotyczący kształtu WPR na lata 2028–2034, w którym zaproponowano włączenie rolnictwa do szerszej linii budżetowej w ramach Planów Partnerstwa Krajowego i Regionalnego (PPKR). Dla AGRIREGIONS jest to krok wstecz w zarządzaniu regionalnym i zagraża przyszłości rolnictwa europejskiego.

AGRIREGIONS zdecydowanie broni wspólnego wymiaru polityki, przy pełnym zaangażowaniu regionów UE, ponieważ tylko silniejsza Europa, która w pełni uwzględnia różnorodność regionalną, może skutecznie reagować na nowe wyzwania i możliwości stojące przed europejskim rolnictwem.

W poniższych propozycjach Koalicja przedstawia swoje kluczowe postulaty dotyczące ochrony silnej, wspólnej WPR o wzmocnionym wymiarze regionalnym, w kolejnym okresie programowania.

Budżet odpowiadający wyzwaniom WPR

W obliczu licznych wyzwań i zagrożeń geopolitycznych, przed którymi stoi Unia Europejska, AGRIREGIONS podkreśla, że silna, autonomiczna i odpowiednio finansowana wspólna polityka rolna (WPR) ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego oraz prężnego, zrównoważonego i odpornego sektora rolnictwa. AGRIREGIONS uważa, że wniosek Komisji Europejskiej nie zapewnia wystarczających zasobów, aby europejscy rolnicy i obszary wiejskie mogli się rozwijać oraz dostosowywać do zmian klimatu i kryzysów rynkowych. Mając to na uwadze, AGRIREGIONS proponuje:

Propozycja 1: Silniejszy budżet WPR

AGRIREGIONS podkreśla, że proponowany budżet WPR jest niewystarczający, aby zaspokoić potrzeby związane z rozwojem i transformacją sektora. WPR stoi w obliczu intensywnej konkurencji o ograniczone zasoby budżetowe UE z innymi równie ważnymi priorytetami, takimi jak konkurencyjność, obronność, transformacja cyfrowa, spójność i odporność, co ogranicza zasoby dostępne dla rolnictwa. Ponadto wielu europejskich rolników boryka się z presją zewnętrzną wynikającą z taryf celnych i międzynarodowych umów handlowych. Bez silniejszego budżetu UE rolnicy będą musieli dostarczać więcej przy mniejszych zasobach. Zwiększenie budżetu ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia, aby WPR nadal wspierała europejskich rolników, przyczyniając się jednocześnie do realizacji strategicznych celów Unii.

Propozycja 2: Autonomiczna WPR

AGRIREGIONS apeluje o WPR z pełną autonomią i wydzielonym budżetem w dziale 1, aby zapewnić przewidywalne wsparcie dla rolników i obszarów wiejskich. Powinien on obejmować LEADER, AKIS, środki rozwoju terytorialnego i lokalnego, środki inwestycyjne dla sektora rolno-spożywczego, irygację,

program dla szkół oraz programy POSEI/SAI, aby zabezpieczyć ich finansowanie przed przekierowaniem na inne priorytety, biorąc pod uwagę ich udowodnioną skuteczność.

Propozycja 3: Wystarczające finansowanie WPR bez podważania polityki spójności

AGRIREGIONS wzywa do utrzymania budżetu WPR przynajmniej na obecnym poziomie cen. Koalicja z zadowoleniem przyjmuje wysiłki na rzecz przeznaczenia dodatkowych środków na WPR i rozwój obszarów wiejskich w porównaniu z pierwotnym wnioskiem dotyczącym WRF na lata 2028–2034, ale podkreśla, że wszelkie zwiększenie środków nie może odbyć się kosztem marginesów elastyczności jednolitego funduszu ani, co najważniejsze, zasobów dostępnych na spójność terytorialną, która ma zasadnicze znaczenie dla zrównoważonego wzrostu we wszystkich regionach UE.

Propozycja 4: Silny wymiar wiejski dzięki specjalnemu celowi dotyczącemu obszarów wiejskich.

Aby wspierać prawo ludzi do pozostania na obszarach wiejskich, AGRIREGIONS wzywa do wyznaczenia celu dla obszarów wiejskich niewydzielonej części funduszu PKR na dobrze ukierunkowane interwencje służące zaspokojeniu potrzeb obszarów wiejskich. Inwestycje w rozwój obszarów wiejskich pomagają zapobiegać wyludnianiu się, spadkowi gospodarczemu i fragmentacji społecznej w mniej zaludnionych regionach, przy jednoczesnym zapewnieniu, aby obszary wiejskie nadal miały kluczowe znaczenie dla produkcji żywności, leśnictwa, różnorodności biologicznej, energii ze źródeł odnawialnych i odporności na zmianę klimatu. Wzmacnia również strategiczną autonomię Europy w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego i zrównoważenia środowiskowego.

Propozycja 5: Przywrócenie zasady N+2 dla środków inwestycyjnych

AGRIREGIONS wzywa do przywrócenia zasady N+2 w odniesieniu do środków inwestycyjnych, ponieważ zapewnia to bardziej elastyczne i realistyczne zarządzanie funduszami. Wiele programów inwestycyjnych wymaga długiego okresu realizacji i angażuje wiele szczebli instytucjonalnych, co sprawia, że obecna zasada N+1 jest nieodpowiednia i zwiększa ryzyko automatycznego umorzenia. Podejście N+2 jest już z powodzeniem stosowane w odniesieniu do innych funduszy UE, takich jak fundusze strukturalne, i wykazało się skutecznością w zapewnianiu lepszego wykorzystania i absorpcji zasobów.

Propozycja 6: Brak współfinansowania krajowego dla obecnie w pełni finansowanych przez UE działań

AGRIREGIONS zwraca się o to, by współfinansowanie ze strony państw członkowskich nie było wymagane w przypadku interwencji, które nie są współfinansowane w bieżącym okresie, a mianowicie interwencji sektorowych, programu POSEI/SAI i programu dla szkół. Jest to konieczne, aby uniknąć nierównomiernego wdrażania wynikającego z różnic w lokalnych priorytetach i zasobach, rosnącego rozdrobnienia w stosowaniu środków sektorowych oraz aby zagwarantować ciągłość wieloletnich programów operacyjnych zatwierdzonych w ramach obecnej WPR oraz transnarodowych organizacji producentów i stowarzyszeń organizacji producentów.

Propozycja 7: Wyłączenie inwestycji z reform oraz zasad elastyczności budżetowej

Środki inwestycyjne powinny zostać wyłączone z wymogów dotyczących reform oraz zasad elastyczności budżetowej, ponieważ mogłyby one doprowadzić do wstrzymania lub odroczenia płatności dla regionów w sytuacjach, gdy państwo członkowskie nie wdroży reformy uwzględnionej w jego PPKR.

Propozycja 8: Uznanie rolnictwa za strategiczny priorytet UE

AGRIREGIONS wzywa do wyraźnego wsparcia innowacji, cyfryzacji i transferu technologii, które przyczyniają się do zwiększenia wydajności i konkurencyjności gospodarstw rolnych. W tym celu AGRIREGIONS zwraca się z prośbą, aby rolnictwo i sektor rolno-spożywczy zostały uznane za priorytety strategiczne w ramach Europejskiego Funduszu Konkurencyjności. Aby wesprzeć

strategiczną rolę obu sektorów w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego, klimatu, odporności, innowacji i rozwoju obszarów wiejskich, należy zapewnić dedykowane i przeznaczone na ten cel środki.

Wzmocnienie roli regionów w tworzeniu synergii

AGRIREGIONS zawsze wspierała model zarządzania WPR oparty na współpracy, przy pełnym zaangażowaniu regionów wraz z państwami członkowskimi. Obecne wnioski nie zapewniają jednak skutecznego zaangażowania władz regionalnych w realizację kolejnej WPR, ponieważ ramy PKR nie pozwalają im wprost na działanie w charakterze instytucji zarządzających. Zamiast tego ograniczają ich rolę, gdy potrzebne są większe zaangażowanie regionalne i synergie. W tym kontekście AGRIREGIONS przedstawia następujące wnioski.

Propozycja 9: Wzmocnienie roli regionów w programowaniu i zarządzaniu

AGRIREGIONS podkreśla, że w ramach partnerstwa, wielopoziomowe sprawowanie rządów musi wyraźnie rozróżniać role i kompetencje instytucjonalne władz krajowych, regionalnych i lokalnych. Regiony muszą być uznawane za współdecydentów, zgodnie z ich ustawowymi obowiązkami i zasadą pomocniczości. Tylko partnerstwo, które rozróżnia role instytucjonalne, może zapewnić skuteczne programowanie, zarządzanie i realizację strategicznych celów WPR.

Propozycja 10: Regionalne instytucje zarządzające

AGRIREGIONS wzywa do wyraźnego uwzględnienia „władzy regionalnej” wraz z państwami członkowskimi w artykułach wniosku w sprawie WPR dotyczących definicji środków, aby umożliwić regionom działanie w charakterze instytucji zarządzających ponoszących pełną odpowiedzialność, tak jak ma to miejsce w kilku państwach członkowskich

Propozycja 11: Wprowadzenie autonomicznych rozdziałów regionalnych

Aby umożliwić regionom określenie ich potrzeb, wyzwań i celów, AGRIREGIONS wzywa do wprowadzenia obowiązkowych rozdziałów dla zregionalizowanych krajów członkowskich w ramach Planów Partnerstwa Krajowego i Regionalnego.

W celu opracowania środków dostosowanych do ich lokalnego środowiska i uwarunkowań, AGRIREGIONS wnosi o pełne zaangażowanie regionów w sporządzanie rekomendacji dotyczących WPR oraz o to, aby rekomendacje te posiadały wymiar terytorialny.

AGRIREGIONS wzywa również do jasnego zdefiniowania roli instytucji zarządzających w procedurze zmian i kalendarzu, co zagwarantuje, że władze regionalne będą miały zdolność i czas na skuteczne przygotowanie, przedłożenie i wdrożenie zmian.

Coalition of European AGRIREGIONS

KOALICJA EUROPEJSKICH REGIONÓW ROLNICZYCH - AGRIREGIONS

AGRIREGIONS REPREZENTUJE

25%

UŻYTKÓW ROLNYCH (UAA) W UE

15%

GOSPODARSTW ROLNYCH W UE

22%

POPULACJI UE

Koalicja Europejskich Regionów Rolniczych - AGRIREGIONS

agriregions@gmail.com

#agriregions